

Criteria voor maatschappelijk verantwoord inkopen

Eisen

Kantoorartikelen

Code	Criterium	Onderwerp	Ambitieniveau
017.020	70% van het vezelmateriaal uit duurzaam beheerde bossen of gerecycled materiaal - Kantoorartikelen	Papieren producten	1
017.024	Niet papieren elementen moeten eenvoudig te verwijderen zijn	Papieren producten	1
017.025	Papieren kantoorartikelen zijn verplicht verpulpbaar	Papieren producten	1
017.026	Verwijderbaarheid van kleefmiddelen scoort ten minste 71 op de EPRC-scorelijst – Kantoorartikelen	Papieren producten	1
017.027	Ontinktbaarheid scoort ten minste 51 op de EPRC Deinkability Scorecard - Kantoorartikelen	Papieren producten	1
017.001	Eisen voor opberg- en archiveringsmiddelen	Niet papieren producten	1
017.003	Eisen voor schrijfgerei	Niet papieren producten	1
017.029	Afvalbeheersysteem is verplicht	Afval	1
017.028	Voertuigen voor vervoer goederen en dienstverleners voldoen ten minste aan emissieklasse 6	Vervoer	1
017.006	Secundaire/tertiaire verpakking van gerecycled materiaal	Verpakkingen	1

017.014	Verplichte toelichting op verpakkingen verpakkingskeuze volgens Essentiële Eisen	Verpakkingen	1
017.013	Verbeteren arbeidsomstandigheden, mensenrechten en leefbaar loon (ISV)	Internationale Sociale Voorwaarden (ISV)	1
017.016	Minimaal 5% social return is vereist	Social Return	1

1 Eisen, gunningscriteria en suggesties

1.1 Papieren producten

1.1.1 Kantoorartikelen / 70% van het vezelmateriaal uit duurzaam beheerde bossen of gerecycled materiaal - Kantoorartikelen

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.020
- **Onderwerp:** Papieren producten

De vezelgrondstof mag uit gerecyclede of primaire vezels bestaan. Primaire vezels mogen niet afkomstig zijn van genetisch gemodificeerde soorten. Voor alle vezels zijn geldige handelsketencertificaten vereist van onafhankelijke certificatiesystemen zoals Forest Stewardship Council (FSC), het Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) of gelijkwaardig, of leveringsbonnen van papier voor recycling volgens EN 643.

Minstens 70% van het vezelmateriaal voor het product moet komen uit duurzaam beheerde bossen, gecertificeerd door onafhankelijke handelsketenregelingen, en/of moet gerecycled materiaal zijn. Hergebruik van afvalmateriaal binnen hetzelfde proces wordt uitgesloten van de berekening van gerecyclede vezels. Ongecertificeerd primair materiaal moet voldoen aan legale bronnen en controle-eisen.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerk is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met de volgende keurmerken voldoen in elk geval aan deze eis:
 - EU Ecolabel voor grafisch papier (Besluit 2019/70);
 - Nordic Ecolabel copy and printing paper;
 - Blue Angel Recycled paper of Blue Angel Environmentally Friendly Printing Papers;
 - FSC, PEFC.
- Of gelijkwaardig.

1.1.2 Kantoorartikelen / Niet papieren elementen moeten eenvoudig te verwijderen zijn

- **Ambitieniveau:** 1

- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.024
- **Onderwerp:** Papieren producten

De niet-papieren elementen van papieren kantoorartikelen, zoals een metalen staaf of een kunststof omslag, moeten eenvoudig te verwijderen zijn om te waarborgen dat deze componenten het recyclingproces niet verstoren. Kleine niet-papieren elementen, zoals nietjes of vensters van enveloppen, zijn van deze eis vrijgesteld.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerk is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantormateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- Een verklaring van een fabrikant of ontwerper van een product, een papierophaaldienst, een recyclingbedrijf of een gelijksoortige organisatie.
- Een voorbeeld van het papieren kantoorartikel waarbij visueel duidelijk is welke niet-papieren elementen aanwezig zijn en hoe deze kunnen worden verwijderd.
- Of gelijkwaardig

1.1.3 Kantoorartikelen / Papieren kantoorartikelen zijn verplicht verpulpbaar

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.025
- **Onderwerp:** Papieren producten

Het product moet opnieuw kunnen worden verpulpt, en:

- Nasterktemiddelen mogen niet worden gebruikt, behalve voor draagtassen van papier en pakpapier, waarin zij alleen mogen worden gebruikt als kan worden aangetoond dat het product opnieuw kan worden verpulpt.
- Lamineermiddelen, met inbegrip van polyetheen en/of polypropyleen, mogen uitsluitend worden gebruikt om de levensduur van het product met minstens één jaar verhogen. Deze producten omvatten boeken, opbergmappen, vouwmappen, (school)schriften, kalenders, notitieboekjes en agenda's. Tijdschriften, draagtassen van papier of pakpapier mogen niet worden gelamineerd. Dubbele laminering mag op geen enkel product worden toegepast.

Voor papieren kantoorartikelen geldt: Wanneer een onderdeel van een product van papier eenvoudig te verwijderen is (bijvoorbeeld een metalen staaf in een hangmap, een bijlage in een tijdschrift, een

kunststof omslag of een herbruikbare omslag van een (school)schrift), mag de verpulpbaarheidsstest zonder deze component worden uitgevoerd.

Toelichting voor de inkopende organisatie

Indien 'draagtassen van papier en pakpapier' geen onderdeel uitmaken van de uitvraag, kan de betreffende tekst uit het criterium worden verwijderd. Pas in dat geval bovenstaand criterium naar eigen inzicht aan. [X]

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerk is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- Als het product geen certificaat van EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier draagt, dient de inschrijver voor specifieke productgroepen een verklaring te verstrekken waarin staat:
 - **kantoomateriaal van papier:** dat er geen natsterktemiddelen zijn gebruikt. Indien er wel natsterktemiddelen zijn gebruikt voor draagtassen van papier en pakpapier toont de inschrijver aan dat het product opnieuw kan worden verpulpt, ondersteund door de resultaten van de testverslagen overeenkomstig de PTS-methode PTS-RH 021, het evaluatiesysteem ATICELCA 501 of gelijkwaardige standaardmethoden.
 - **kranten, tijdschriften, draagtassen van papier, pakpapier of kantoomateriaal van papier:** dat er geen lamineermiddelen worden gebruikt. In andere gevallen verstrekt de inschrijver de resultaten van de testverslagen waaruit blijkt dat het product opnieuw kan worden verpulpt, overeenkomstig de PTS-methode PTS-RH 021, het evaluatiesysteem ATICELCA 501 of gelijkwaardige standaardmethoden die de bevoegde instantie heeft aanvaard.
 - **gelamineerde producten:** dat er geen dubbele laminering is toegepast.
- Of gelijkwaardig

1.1.4 Kantoorartikelen / Verwijderbaarheid van kleefmiddelen scoort ten minste 71 op de EPRC-scorelijst – Kantoorartikelen

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.026
- **Onderwerp:** Papieren producten

Dit criterium is van toepassing op bedrukt en te bedrukken papier, kantoorartikelen van papier en draagtassen van papier. Zelfklevende etiketten die minstens 0,50 gewichtsprocent van het eindproduct uitmaken moeten aan deze eis voldoen. Niet-zelfklevende etiketten en op water gebaseerde kleefmiddelen hoeven niet aan dit criterium te voldoen.

De verwijderbaarheid van kleefmiddelen moet een score van ten minste 71 op de EPRC-scorelijst hebben (te downloaden van [de European Paper Recycling Council](#)).

Voor drukgevoelige kleefmiddelen geldt dat de verwijderbaarheidsscore op de EPRC-scorelijst ten minste positief moet zijn.

Toepassingen van kleefmiddelen die zijn vermeld in de bijlage bij de "Assessment of Printing Product Recyclingability, Scorecard for Removability of Adhesive Applications" worden geacht in overeenstemming te zijn met de eis.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerk is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoor materiaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- Een verklaring dat de scorelijst van de verwijderbaarheid van kleefmiddelen voldoet aan de richtlijnen van de European Paper Recycling Council (EPRC). De verklaring wordt ondersteund met testresultaten overeenkomstig met de INGEDE-methode 12 of gelijkwaardige standaardmethoden.
- Voor op water gebaseerde kleefmiddelen:
 - documentatie waaruit blijkt dat de in het product gebruikte lijm op waterbasis is of;
 - het veiligheidsinformatieblad van het kleefmiddel als dat aangeeft dat het in het product gebruikte kleefmiddel op water is gebaseerd;
- Of gelijkwaardig.

1.1.5 Kantoorartikelen / Ontinktbaarheid scoort ten minste 51 op de EPRC Deinkability Scorecard - Kantoorartikelen

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.027
- **Onderwerp:** Papieren producten

Dit criterium is van toepassing op bedrukt papier op basis van wit papier. Enveloppen hoeven niet aan dit criterium te voldoen.

De ontinktbaarheid moet worden aangetoond met de EPRC Deinkability Scorecard. Alle geanalyseerde individuele parameters moeten een positieve score hebben, met een eindscore van ten minste 51 op de EPRC Deinkability Scorecard (te downloaden van: [paperforrecycling.eu](#)).

De druktechnologieën of drukinkten moeten worden getest op de papiersoorten die in een product worden gebruikt. Het testcertificaat kan worden gebruikt voor afdrukken met dezelfde inkt op

hetzelfde type substraat als de inkt ten minste dezelfde oppervlakte als op het geteste product bestrijkt.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerk is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- Een verklaring dat de scorelijst van de ontinktbaarheid voldoet aan de richtlijnen van de European Paper Recycling Council (EPRC). De verklaring wordt ondersteund met testresultaten overeenkomstig met de INGEDE-methode 11 of gelijkwaardige standaardmethoden.
- Of gelijkwaardig.

1.2 Niet papieren producten

1.2.1 Kantoorartikelen / Eisen voor opberg- en archiveringsmiddelen

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.001
- **Onderwerp:** Niet papieren producten

De volgende eisen worden gesteld aan de te leveren opberg- en archiveringsmiddelen:

1. Het materiaal is **geen** polyvinylchloride (PVC).
2. In het materiaal is **geen** van de volgende stoffen verwerkt:
 - a. kleurstoffen;
 - b. optische witmakers;
 - c. inkten;
 - d. oppervlakte-veredelingsmaterialen;
 - e. lijmen, coatings en/of andere stoffen, die zijn geclassificeerd als gevaarlijk voor de gezondheid met de H-zinnen H351, H350, H340, H360D en H361d en/of zijn geclassificeerd als gevaarlijk voor het milieu met de H-zinnen H400 en H411 volgens de Verordening (EG) nr. 1272/2008.
3. Voor zover de in sub 2 bedoelde stoffen niet zijn geclassificeerd als omschreven in sub 2, is verwerking ervan slechts toegestaan mits ze geen arseen, chroom (VI), lood en zink bevatten in hogere concentraties dan de detectiegrens. Kleurstoffen mogen niet meer dan 100 mg/kg koper bevatten.

4. In het product verwerkte lijmen bevatten (exclusief eventueel etiket) niet meer dan 1% (gewichtsperscentage) vluchtige organische stoffen.

Toelichting voor inkopende organisatie

H-zinnen (gevaarenaanduiding) komen voor op verpakkingen van chemische stoffen/mengsels en op het voor deze chemische stoffen/mengsels verplichte veiligheidsinformatieblad.

1.2.2 Kantoorartikelen / Eisen voor schrijfgerei

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.003
- **Onderwerp:** Niet papieren producten

De volgende eisen worden gesteld aan het te leveren schrijfgerei (en de materialen waaruit deze bestaan):

1. Het materiaal is **geen** polyvinylchloride (PVC).
2. In het schrijfgerei zijn **geen** kleurstoffen en andere additieven verwerkt die geclassificeerd zijn als gevaarlijk voor de gezondheid met de H-zinnen H351, H350, H340, H360D en H361d en/of als gevaarlijk voor het milieu met de H-zinnen H400, H411 volgens Verordening (EG) nr. 1272/2008.
3. De concentraties van de onderstaande zware metalen in de grondstof van de kunststofhouders zijn bij
 - a. chroom: lager dan 50 mg/kg;
 - b. koper: lager dan 500 mg/kg;
 - c. lood: lager dan 500 mg/kg;
 - d. zink: lager dan 2000 mg/kg.
4. De toegepaste inkt van vulpenen, fineliners en rollers is op waterbasis.

Toelichting voor inkopende organisatie

H-zinnen (gevaarenaanduiding) komen voor op verpakkingen van chemische stoffen/mengsels en op het voor deze chemische stoffen/mengsels verplichte veiligheidsinformatieblad.

1.3 Afval

1.3.1 Kantoorartikelen / Afvalbeheersysteem is verplicht

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.029
- **Onderwerp:** Afval

De locatie waar het product wordt gemaakt, beschikt over een afvalbeheersysteem dat omschrijft welke maatregelen zijn genomen om de hoeveelheid vast en vloeibaar afval te verminderen (inclusief papierafval, inktafval, afval van reinigingsmiddelen en vochtwater zoals gedefinieerd door lokale of nationale regelgevende instanties).

Documentatie over het afvalbeheersysteem moet ten minste informatie over de volgende procedures bevatten:

- verwerken, inzamelen, scheiden en gebruiken van recycleerbare materialen afkomstig van de afvalstroom;
- terugwinning van materialen voor andere toepassingen, zoals verbranding voor processtoomopwekking of warmteopwekking of voor de agrarische toepassingen;
- verwerken, inzamelen, scheiden en afvoeren van gevaarlijk afval zoals omschreven door de desbetreffende regelgevende lokale en nationale instanties;
- doelstellingen voor voortdurende verbetering en streefcijfers voor de vermindering van de afvalproductie en de toename van hergebruik en recycling.

Mogelijke bewijsmiddelen

- (Geldig) certificaat van een ISO type I milieukeurmerk, waarvan de eisen overeenkomen met de in dit criterium gestelde eisen, of een gelijkwaardig certificaat. Meer informatie over ISO type I milieukeurmerk is te vinden op [de website van PIANOo](#). Producten met een certificaat van [EU Ecolabel voor bedrukt papier, kantoomateriaal van papier en draagtassen van papier \(Besluit 2020/1803\)](#) voldoen in elk geval.
- ISO 14001-certificaat, indien het afvalbeheer in de ISO 14001-certificering voor de productielocatie(s) voldoende wordt behandeld.
- EMAS-certificaat, indien het afvalbeheer voor de productielocatie(s) in de EMAS-milieuverklaring van het bedrijf is gedocumenteerd, of een gelijkwaardig certificaat.
- Een verklaring van de inschrijver, samen met (een omschrijving van) de goedgekeurde afvalbeheerprocedures.
- Een afvalbeheerplan voor de betrokken sites, ev. met documentatie van eventuele (onder)aannemers voor het afvalbeheer.
- Of gelijkwaardig.

1.4 Vervoer

1.4.1 Kantoorartikelen / Voertuigen voor vervoer goederen en dienstverleners voldoen ten minste aan emissieklasse 6

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.028
- **Onderwerp:** Vervoer

Voor het vervoer van de goederen naar de locatie van de inkopende organisatie dient binnen de landsgrenzen gebruik te worden gemaakt van voertuigen die ten minste aan emissieklasse 6 voldoen.

Toelichting voor de inkopende organisatie

Emissiewaarden per type voertuig (gewichtsklasse en brandstof) van de genoemde emissieklasse zijn o.a. te vinden op [de website van de EU ten aanzien van 'Air emissions from road vehicles'](#) en in het [Staatsblad 398 Besluit van 29 oktober 2019 tot wijziging van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990, het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer en het Kentekenreglement in verband met de harmonisatie van milieuzones](#).

Uit de typegoedkeuringspapieren is onder andere de emissieklasse per type voertuig af te leiden. Via de RDW website kan door het kenteken in te voeren van het ingezette voertuig onder andere ook de emissieklasse worden achterhaald.

Alle nieuwe voertuigen dienen in de EU te voldoen aan emissieklasse 6. De ingangsdatum was verschillend voor verschillende gewichtsklassen:

- Nieuwe voertuigen van meer dan 2585 kg: sinds september 2012
- Nieuwe voertuigen tot 1280 kg: sinds september 2014
- Nieuwe voertuigen van 1280 kg tot 2585 kg: sinds september 2015

Mogelijke bewijsmiddelen

- afschrift van de typegoedkeuringspapieren van de voor de uitvoering van de opdracht in te zetten voertuigen;
- of gelijkwaardig.

1.5 Verpakkingen

1.5.1 Kantoorartikelen / Secundaire/tertiaire verpakking van gerecycled materiaal

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.006
- **Onderwerp:** Verpakkingen

Wanneer kartonnen dozen worden gebruikt voor secundaire en/of tertiaire verpakkingen, dienen deze voor minstens 80% uit post-consumer gerecycled karton te bestaan. Wanneer niet-biobased kunststof folie of -vellen worden gebruikt voor secundaire en/of tertiaire verpakkingen, dienen deze voor minstens 75% uit gerecycled materiaal te bestaan.

Bij dit criterium gaat het om materiaal dat afkomstig is van producten die al een eerdere gebruiksfunctie hebben vervuld, zoals consumentenafval (post-consumer fase).

Als er om bepaalde redenen niet kan worden voldaan aan deze eis, moet de inschrijver dit onderbouwd toelichten.

Definities, conform [Besluit beheer verpakkingen 2014](#) §1. Begripsbepalingen, Artikel 1:

1. **verpakkingen:** alle producten, vervaardigd van materiaal van welke aard ook, die kunnen worden gebruikt voor het insluiten, beschermen, verladen, afleveren en aanbieden van andere producten, van grondstoffen tot afgewerkte producten, over het gehele traject van producent tot gebruiker of consument, wegwerpartikelen die voor dit doel worden gebruikt daaronder begrepen, waarbij verpakkingen uitsluitend omvatten verkoop- of primaire verpakkingen, verzamel- of secundaire verpakkingen en verzend- of tertiaire verpakkingen, en
 - a. waarbij producten als verpakking worden beschouwd indien zij aan het vorenstaande voldoen, ongeacht andere functies die de verpakking ook kan vervullen, tenzij het product integraal deel uitmaakt van een ander product en het nodig is om dat product tijdens zijn levensduur te bevatten, te ondersteunen of te bewaren en alle elementen bedoeld zijn om samen gebruikt, verbruikt of verwijderd te worden;
 - b. waarbij producten die ontworpen en bedoeld zijn om op het verkooppunt te worden gevuld alsmede wegwerpartikelen die in gevulde toestand worden verkocht of die ontworpen en bedoeld zijn om op het verkooppunt te worden gevuld, slechts als verpakking worden beschouwd indien zij een verpakkingsfunctie hebben, en
 - c. waarbij de componenten van een verpakking en de bijbehorende in de verpakking verwerkte elementen worden beschouwd als deel van de verpakking waarin ze verwerkt zijn en waarbij de bijbehorende elementen die aan een verpakt product hangen of bevestigd zijn en die een verpakkingsfunctie hebben, als verpakking worden beschouwd, tenzij zij integraal deel uitmaken van dit product en alle elementen bedoeld zijn om samen verbruikt of verwijderd te worden.
2. **verkoop- of primaire verpakking:** verpakking die zo is ontworpen dat zij voor de eindgebruiker of consument op het verkooppunt een verkoopheenheid vormt.
3. **verzamel- of secundaire verpakking:** verpakking die zo is ontworpen dat zij op het verkooppunt een verzameling van een aantal verkoopheenheden vormt, ongeacht of deze als dusdanig aan de eindgebruiker of consument wordt verkocht, dan wel alleen dient om de rekken op het verkooppunt bij te vullen en die van het product kan worden verwijderd zonder dat dit de kenmerken ervan beïnvloedt.
4. **verzend- of tertiaire verpakking:** verpakking die zo is ontworpen dat het verladen en het vervoer van een aantal verkoopheenheden of verzamelverpakkingen wordt vergemakkelijkt om fysieke schade door verlading of transport te voorkomen, weg-, spoor-, scheeps- of vliegcontainers daaronder niet begrepen.

Definitie gerecycled of secundair materiaal:

Materiaal dat verkregen is via opwerking van afvalmateriaal. Dit kan een afvalstroom in een

productieproces zijn (Pre-consumer fase) of afkomstig van producten die al een eerdere gebruiksfunctie hebben vervuld, zoals consumentenafval (Post-consumer fase).

- Pre-consumer materiaal (of: postindustriële restmateriaal) is restmateriaal dat geen afval wordt in een productieproces. Uitgesloten is hergebruik zoals nabewerking en schroot, dat gegenereerd wordt in een proces en kan worden teruggewonnen binnen hetzelfde proces. Het gaat om materiaal gegenereerd door de industrie en niet is gebruikt door de consument;
- Post-consumer materiaal is restmateriaal dat door eindgebruikers van producten wordt geproduceerd bij afdanking van deze producten, als de eindgebruiker het product niet langer voor het beoogde doel kan gebruiken. Eindgebruikers zijn onder andere huishoudens, commerciële partijen en industriële partijen. Afdanking omvat het retourneren van materiaal uit de distributieketen.
Het gaat om materiaal afkomstig uit eerder gebruik of uit reststromen en dat primaire materialen vervangt. Het materiaal kan afkomstig zijn van zowel soortgelijke als andersoortige producten dan het doelproduct. Kenmerkend voor recycling is dat het materiaal gescheiden wordt tot een zo zuiver mogelijke grondstof en aan het begin van een productieproces wordt heringevoerd. Op voorhand van het recyclingproces is doorgaans niet bekend in welk eindproduct het materiaal terecht komt. Er is een bewerking nodig om de materialen opnieuw in te kunnen zetten in de oorspronkelijke of andere toepassing.

Toelichting voor de inkopende organisatie

Benodigde stapelsterkte, of gekoeld transport zijn twee voorbeelden van een onderbouwing die aangeeft dat bij kartonnen dozen een lager percentage gerecycled materiaal realiseerbaar is, om de nodige sterkte van de doos te waarborgen.

Mogelijke bewijsmiddelen

- Technische productspecificaties van de verpakkingen of andere documentatie waaruit blijkt dat aan dit criterium is voldaan.
- Of gelijkwaardig.

1.5.2 Kantoorartikelen / Verplichte toelichting op verpakkingskeuze volgens Essentiële Eisen

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.014
- **Onderwerp:** Verpakkingen

De inschrijver dient een toelichting te geven op de verpakkingskeuze, waarbij hij aansluit bij de [Essentiële Eisen](#) die uit de Europese Richtlijn Verpakkingen en het Besluit beheer verpakkingen voortkomen. In de toelichting wordt ingegaan op:

1. de onderbouwing voor de verpakkingskeuze;

2. de wijze waarop u toetst of uw keuze voor verpakkingen de meest optimale is vanuit milieu oogpunt, bijvoorbeeld met behulp van de normen NEN-EN 13427 tot en met NEN-EN 13430 of een eigen beoordelingskader;
3. welke maatregelen zijn uitgevoerd en nog zullen worden genomen, om het volume en gewicht van de verpakking zo klein mogelijk te laten zijn en daarbij wel aan de functionele eisen op gebied van veiligheid, hygiëne en aanvaardbaarheid voor het verpakte product te blijven voldoen.

Toelichting voor de inkopende organisatie

Het doel van deze eis is dat de inkopende organisatie inzicht krijgt in de onderbouwing van de leverancier voor de verpakingskeuze en de rol die de verpakingsleverancier speelt bij het verduurzamen van de verpakking. De eis stimuleert de keuze voor een verpakking die het meest optimaal is voor het milieu, door de bewuste keuze en communicatie hierover.

Meer informatie over de [Essentiële Eisen](#) en [Afvalfonds Verpakkingen](#).

Mogelijke bewijsmiddelen

- Bewijsstuk waaruit blijkt dat de normen NEN-EN 13427 tot en met NEN-EN 13430 zijn toegepast door inschrijver en/of zijn toeleverancier. Daarmee sluit de keuze voor verpakkingen in elk geval aan bij de Essentiële Eisen.
- Document waaruit blijkt dat een passend ander/eigen beoordelingskader is toegepast.
- Of gelijkwaardig.

1.6 Internationale Sociale Voorwaarden (ISV)

1.6.1 Kantoorartikelen / Verbeteren arbeidsomstandigheden, mensenrechten en leefbaar loon (ISV)

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.013
- **Onderwerp:** Internationale Sociale Voorwaarden (ISV)

De Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) dragen bij aan het uitbannen van sociale misstanden in de inkoopketen, zoals kinderarbeid, hongerlonen en onmenselijke werkomstandigheden. Via een proces van *due diligence* richten de ISV zich op het bevorderen van het naleven van de internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de productieketens van Rijksleveranciers.

Middels het inschrijven op onderhavige aanbesteding committeert inschrijver zich aan het naleven van de ISV, zoals uitgewerkt in contractbepaling [X].

Vragen over het toepassen van de ISV kunnen worden gesteld tijdens de aanbestedingsprocedure. De aanbestedende dienst geeft zo nodig een toelichting in een Nota van Inlichtingen.

Toelichting voor de inkopende organisatie

Dit criterium is afkomstig uit het rijksbeleid ISV, dat **verplicht** wordt toegepast bij opdrachten van de

Rijksoverheid die behoren tot één van de risicocategorieën met een (geraamde) waarde groter of gelijk aan de Europese aanbestedingsdrempels.

In andere gevallen (dus bij rijksaanbestedingen buiten de risicocategorieën en/of onder de aanbestedingsdrempels of aanbestedingen van andere overheden zoals gemeenten, provincies, waterschappen en andere publieke instellingen) kunnen de ISV op dezelfde wijze worden toegepast. Inmiddels kiezen veel andere overheden ervoor dit beleid ook toe te passen binnen risicovolle productgroepen.

Maak hierbij gebruik van:

- bestekteksten en een handreiking voor bedrijven en een overzicht van [de risicocategorieën](#).

Voor meer informatie:

- [handreikingen ISV](#);
- [praktijkvoorbeelden ISV](#);
- [MVO Risicochecker](#).

Due diligence betreft een doorlopend proces, waarbij naarmate de onderneming en/of de sector hier meer ervaring mee krijgt, er ook steeds meer inzicht in de keten en de risico's komt. De contractmanager beoordeelt de due diligence van opdrachtnemer en bespreekt dit met opdrachtnemer. Op de site van PIANOo is een handleiding te vinden voor het [toepassen van ISV in de verschillende fasen van het inkoopproces](#). Daar zijn ook voorbeelddocumenten, onderzoeken, adviesdocumenten en praktijkvoorbeelden beschikbaar.

Naast deze eis dient de inkopende organisatie een contractbepaling op te nemen, waarin de due diligence-verplichtingen waaraan leverancier na contractsluiting dient te voldoen worden uitgewerkt.

Bijbehorende contractbepaling

De Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) dragen bij aan het uitbannen van sociale misstanden in de inkoopketen, zoals kinderarbeid, hongerlonen en onmenselijke werkomstandigheden. Via een proces van *due diligence* wordt de naleving van de internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de productie- en toeleveringsketen bevorderd.

Opdrachtnemer dient in dit kader een due diligence-proces uit te voeren conform het onderstaande:

1. Risicoanalyse productieketen

Uiterlijk 3 maanden na definitieve gunning van de opdracht wordt een risicoanalyse door de opdrachtnemer aangeleverd ten aanzien van de [eerste schakel/ # schakels/ gehele keten] van het productieproces waarin het volgende is opgenomen:

- een beschrijving van de [eerste schakel/ # schakels/ gehele keten] van het productieproces;
- een analyse van de risico's op schending van arbeids- en mensenrechten in de keten.

2. Plan van aanpak mitigeren risico's

Uiterlijk 6 maanden na definitieve gunning van de opdracht wordt een plan van aanpak door de opdrachtnemer verstrekt om de risico's die in de risicoanalyse zijn vermeld te mitigeren.

In het plan van aanpak zijn opgenomen:

- een overzicht en beschrijving van de inspanningen die de opdrachtnemer zal leveren om de risico's te mitigeren;
- een planning ten aanzien van de inspanningen die de opdrachtnemer zal leveren;

- (optioneel) een toelichting op het tot stand komen van het plan van aanpak, bijvoorbeeld informatie over de betrokkenheid van stakeholders.

Indien de opdrachtnemer aangesloten is bij een [IMVO-sectorconvenant](#), kan dit worden gezien als een actie om de risico's in zijn keten te verkleinen. De opdrachtnemer kan hier melding van maken in het plan van aanpak. Ook wanneer opdrachtnemer is aangesloten bij een keteninitiatief kan dit in het plan van aanpak gemeld worden. Het betekent echter niet dat de opdrachtnemer daarmee aan al zijn due diligence verplichtingen voldoet. Opdrachtnemer dient te controleren of het keteninitiatief alle risico's afdekt. Wanneer geconstateerd wordt dat dit niet het geval is, zal de opdrachtnemer in zijn plan van aanpak moeten uitwerken welke inspanningen ten aanzien van de (overgebleven) risico's geleverd gaan worden om deze te mitigeren.

3. Jaarlijkse rapportage

Gedurende de contractperiode rapporteert de opdrachtnemer jaarlijks ten opzichte van de ingangsdatum van de overeenkomst (of in geval van een korter lopende overeenkomst: bij de afronding daarvan) over zijn inzet ten aanzien van het naleven van de ISV. Hieruit moet blijken dat de opdrachtnemer een 'redelijke inspanning' heeft geleverd om de ISV na te leven.

De rapportage moet tevens gelijktijdig **openbaar** worden gemaakt, al dan niet als onderdeel van een rapportage die een breder deel van de activiteiten van de opdrachtnemer betreft, zoals een (duurzaamheids)jaarverslag. Openbaarmaking kan worden bereikt door plaatsing op de website van de opdrachtnemer.

De rapportage bevat in ieder geval:

- een risicoanalyse zoals beschreven onder 1;
- de maatregelen, die in het jaar waarover gerapporteerd wordt, zijn genomen om risico's te verminderen en eventuele schendingen van de ISV in de keten te verhelpen;
- de aanpak en resultaten van de monitoring op naleving van de ISV;
- informatie over hoe eventueel ontvangen signalen (intern en extern) over schending van de ISV afgehandeld zijn.

De rapportage is vormvrij, maar moet voor de bruikbaarheid ervan in het Nederlands- of Engels opgesteld zijn.

Bij de invulling van deze verplichtingen dient opdrachtnemer uit te gaan van:

- de handreiking due diligence voor bedrijven, zoals raadpleegbaar via de [handreiking due-diligence voor bedrijven](#).

Opdrachtnemer kan daarnaast ook gebruik maken van onderstaande informatie en handreikingen:

- [PIANOO website over internationale sociale voorwaarden](#);
- [OESO due diligence handreiking voor maatschappelijk verantwoord ondernemen](#);
- [RBA Practical Guide](#).

1.7 Social Return

1.7.1 Kantoorartikelen / Minimaal 5% social return is vereist

- **Ambitieniveau:** 1
- **Criterium type:** Minimumeis
- **Criterium code:** 017.016
- **Onderwerp:** Social Return

Opdrachtnemer hanteert voor de uitvoering van de opdracht een norm van 5% social return op de [x].

Opdrachtnemer dient [x] na contractsluiting een plan van aanpak in waarin wordt beschreven op welke manier invulling wordt gegeven aan deze eis. De invulling dient een relatie te hebben met de opdracht, maar hoeft niet in alle gevallen op locaties van de opdrachtnemer te geschieden. In het plan van aanpak moet ook worden beschreven op welke wijze voorkomen wordt dat er verdringing van personeel plaatsvindt door medewerkers uit de doelgroep social return.

De invulling van social return dient in het plan van aanpak te worden onderbouwd op basis van de volgende aspecten:

- totaal aantal in te zetten SR medewerkers (persoon, geen naam i.v.m. AVG);
- periode van inzet SR medewerkers;
- indicatie in te zetten medewerkers (bijv. WWB, WSW, WIA etc.);
- wervingskanaal (bijv. gemeente, UWV etc.);
- over het contract te halen waarde van de [x].

Onder social return vallen de hieronder genoemde doelgroepen of doelgroepen die vallen onder gelijkwaardige wetgeving in andere landen:

- Wet Werk en Bijstand (WWB) gerechtigden, die langer werkloos zijn dan 12 maanden, 50 jaar of ouder zijn en/of die zonder re-integratieondersteuning of andere begeleiding niet zelfstandig aan werk kunnen komen.
- Werkloosheidswet (WW) gerechtigden, die langer werkloos zijn dan 12 maanden, en/of 50 jaar of ouder zijn.
- Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) gerechtigden.
- Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) gerechtigden.
- Wet Arbeidsongeschiktheid zelfstandigen (WAZ) gerechtigden.
- Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (WAJONG) gerechtigden.
- Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers (IOAW) gerechtigden.
- De Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ) gerechtigden.
- Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) geïndiceerden.
- Leer/werkplekken voor niet uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (nuggers).
- Leer/werkplekken voor vroegtijdig schoolverlaters en jongeren met onvoldoende kwalificaties.
- Leer/werkplekken in het kader van BOL/BBL opleidingen, VSO en/of praktijkscholen.

Toelichting voor de inkoopende organisatie

Vul op de plaats van de eerste en de derde [x] in: loonsom, aanneemsom of het aantal in te zetten uren.

Vul op de plaats van de tweede [x] in: de periode in waarbinnen het plan van aanpak moet worden ingediend.

Social return is voor de Rijksoverheid verplicht bij alle passende aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom van ten minste € 250.000,- (excl. btw) en een looptijd van ten minste zes maanden. Rijksorganisaties kunnen bovenstaande eis toepassen, of gemotiveerd een andere meer maatwerk gerichte aanpak kiezen voor social return. Het tewerkstellen van medewerkers uit de doelgroep social return mag niet ten koste gaan van vaste medewerkers of medewerkers met een tijdelijk contract (verdringing). Veel gemeenten en andere overheden hebben een eigen beleid voor de toepassing van social return. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar het beleid van uw eigen organisatie of zie [de website van PIANOo over Social return](#) voor meer informatie over het toepassen van social return.

De doelgroepen kunnen per aanbesteding variëren.

Bijbehorende contractbepaling

Zie criterium '**De opdrachtnemer rapporteert over de uitvoer van social return**' voor de bijbehorende contractbepaling.